

SVEUČILIŠTE U ZAGREBA
FAKULTET HRVATSKIH STUDIJA

Dorian Pintarić

DRUŠTVENA I RELIGIJSKA
OBILJEŽJA KULTA
CHARLESA MANSONA

ZAVRŠNI RAD

Zagreb, 2023.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

FAKULTET HRVATSKIH STUDIJA

ODSJEK ZA SOCIOLOGIJU

Dorian Pintarić

DRUŠTVENA I RELIGIJSKA
OBILJEŽJA KULTA
CHARLESA MANSONA

ZAVRŠNI RAD

Mentor: prof. dr. sc. Stipan Tadić

Sumentor: dr.sc Petar Bilobrk

Zagreb, 2023.

Sažetak

Kult Charlesa Mansona je jedan od najpoznatijih i najmračnijih kultova u povijesti Sjedinjenih Američkih Država. Ovaj završni rad istražuje društvena i religijska obilježja ovog kulta, koji je osnovao Charles Manson u kasnim 1960-ima. Cilj rada je dublje razumjeti kako je Manson uspio pridobiti svoje sljedbenike te kako su društvene i religijske komponente igrale ulogu u formiranju i održavanju ovog kulta.

U prvom dijelu rada će se analizirati društveni kontekst tog vremena, s naglaskom na kontrakulturni pokret 1960-ih i 1970-ih godina u Sjedinjenim Američkim Državama. Ovaj period obilježila je promjena vrijednosti i normi, što je stvorilo povoljno tlo za pojavu kulta kao što je Mansonov. Nadalje, rad će istražiti religijske aspekte kulta. Manson je koristio elemente hipijevske spiritualnosti, New age ideologije i elemente iz kršćanske eshatologije kako bi izgradio svoj kult. Analizirat će se na koji način su spomenuti elementi kombinirani i prilagođeni kako bi privukli sljedbenike.

Osim toga, rad će se baviti samim Mansonovim vođenjem kulta, njegovom manipulacijom i kontrolom nad članovima te kako su ti članovi bili uvučeni u zločine, uključujući i jeziva ubojstva, koja su počinili na Mansonovu naredbu.

Na kraju, u radu ćemo se osvrnuti na posljedice kulta Charlesa Mansona, uključujući njegov utjecaj na popularnu kulturu i pravne implikacije za njegove članove. Kroz ovu analizu društvenih i religijskih obilježja kulta Charlesa Mansona, rad će pokušati rasvijetliti tamnu stranu ljudske psihe i razumjeti kako je jedan pojedinac mogao manipulirati skupinom mladih ljudi te ih potaknuti na izvršavanja užasnih zločina.

Ključne riječi: *kult, pokret, kontra kultura, Charles Manson, Obitelj Manson, Tate-LaBianca ubojstva*

Sadržaj

1. Uvod.....	2
2. Definicija kulta.....	2
3. Američka kontra kultura 1960-ih.....	4
4. Charles Manson prije kulta.....	6
5.Obitelj Manson kao kult.....	8
6. Zločini Obitelji Manson.....	11
7. Zaključak.....	13

1. Uvod

Charles Manson i njegova kulturna „Obitelj“ bili su jedna od najkontroverznijih pojava u američkoj povijesti. Djelovali su tijekom 1960-ih godina kada je u Sjedinjenim Američkim Državama cvjetala kontra kultura nazvana pokret. Kako bi shvatili sam kult, potrebno je shvatiti taj društveni kontekst u kojem je on nastao i kako je Manson uspio iskoristiti tu situaciju za svoje ciljeve. Niz odbijanja je Mansona odveo na put na kojem je bio. Za shvaćanje Obitelji Manson moramo shvatiti religijski koncept kulta općenito, a za shvaćanje Obitelji Manson moramo shvatiti društvene okolnosti koje je iskoristio. Što je to kod pokreta Manson koristio? Kakve ideologije je propovijedao? Čime je privukao sljedbenike?

Manson je imao problematično djetinjstvo i majku koja ga nije željela. Manson je volio glazbu i želio je biti zvijezda, no nedostajalo mu je talenta. Odbijanje majke i odbijanje glazbene industrije je ostavilo ogromne ožiljke na Mansonu i pretvorilo ga naposljetku u čudovište koje je bio kao lider jednog od najzloglasnijih kultova u povijesti. Potrebno je shvatiti i ulogu Bealtesa, ne samo u životu Mansona, već i vjerovanju Obitelji Manson. Manson je unutar kulta bio viđen kao mesija, a očigledan je i utjecaj kršćanstva na njegova propovijedanja.

Rad će objasniti koji je to bio društveni kontekst kojeg je Manson savršeno iskoristio, kao što će se objasniti i religijska definicija kulta (tip organizacije u koju spada Obitelj Manson) i zločine koje je kult izvršio. Cilj rada je objasniti zašto je upravo kontra kultura omogućila Mansonu nešto što bi u bilo kojem drugom razdoblju bilo gotovo nemoguće izvršiti. Potrebno je odgovoriti na pitanje: „Kako su Mansonova učenja o apokalipsi i rasnom ratu promijenila cijelu strukturu i cilj kulta, pa i samog Mansona“?

2. Definicija kulta

Kako bi se shvatio pojam kulta, prvo moramo shvatiti pojam sekularizacije budući da je on zapravo ključan proces za razvoj kultova i podjelu religijskih zajednica. Prema američkom profesoru Sommervilleu, sekularizaciju možemo poistovjetiti s diferencijacijom, odnosno procesom u kojem različiti aspekti društva, ekonomije, politike, prava i morala postaju sve više razdvojeni jedni od drugih te se specijaliziraju za svako od svojih područja. (Sommerville, 1998, 250)

S druge strane, Pfautz vidi sekularizaciju kao generalni društveni proces u kojem institucije postaju svjetovne. Pfautz razlikuje pet tipova religijskih grupa koje reda po razini sekularizacije od najmanje razine sekularizacije do najveće razine sekularizacije. Tih pet tipova religijskih grupa prema Pfautzu su:

- kult,
- sekta
- institucionalizirana sekta
- crkva
- denominacija

(Pfautz, 1955, 121)

Prema njegovom tumačenju, kult je najosnovniji oblik religijske grupe. Po veličini kultovi su maleni. Veličina im je u teoriji limitirana činjenicom da svi članovi međusobno poznanci. (Pfautz, 1955, 123)

Na primjeru Obitelji Manson, to je značilo kako su svi članovi kulta zapravo članovi „Obitelji“. Pfautz također navodi kako se zbog male veličine kultovi često odvajaju od lokalne zajednice u zasebne komune (Pfautz, 1955, 123), što je kod Obitelji Manson bilo napušteni Spahn ranč, koji je bio korišten za snimanje filmova prije nego je kult nastanio. Kultovi su izrazito izolirani u kontekstu društvenog odnosa članova kulta s ljudima izvan kulta.

Što se tiče strukture, kultovi imaju relativno malu razliku unutar njihove hijerarhije pa je jedina vidljivija razlika u odnosu između lidera kulta i ostalih članova. (Pfautz, 1955, 123) Kultovi i sekte su se kroz povijest često povezivali kontekstualno pa je važno shvatiti razliku između te dvije vrste organizacije. Prema tome Pfautz i navodi kako je sekta sljedeći korak prema svjetovnijim oblicima religijskih tipova i kako sekta i proizlazi iz kultova koji su preživjeli i koji su uspješno prošli društvene promjene. (Pfautz, 1955, 124)

Dakle, sekte su za razliku od kultova veće te imaju više članova. Kao što je navedeno ranije, u kultovima je razlika u hijerarhiji članova minimalna, drugim riječima, jedino se lider odvaja od ostatka, dok je kod sekta to izraženije u većoj mjeri te lideri postaju znatno više karizmatičniji te se postavlja više normi u ponašanju i odnosima. (Pfautz, 1955, 124)

Naravno, kao i kod većine pojmova u sociologiji, nema jednog univerzalnog tumačenja pa tako Campbell u kultovima vidi fokus na individualne brige i iskustva. Kao glavnu karakteristiku kulta vidi njihovu manifestaciju razlika od svijeta i manjak formalnih zahtjeva

za postanak člana organizacije.(Campbell, 1978, 229) Kultovi su najčešće povezivani s urbanim prostorima, koji prolaze kroz nagle promjene, a to je bilo kod Obitelji Manson takozvani „“ pokret, koji je obilježio to razdoblje. Kult se najbolje opisuje kao religijsku grupu koja krši religijsku tradiciju društva u kojem postoji, a pronalazi autoritet u svom lideru. (Campbell, 1978, 229)

Uz ove pojmove za razumijevanje kulta Charlesa Mansona bit će nam potrebni još neki pojmovi kao što su: New Age, eshatologiju i specifično kršćansku eshatologiju, pošto su sve to elementi koje možemo prepoznati unutar Mansonovog kulta.

New Age također imam niz objašnjenja i definicija. Jedna od njih New age karakterizira kao mješavinu elemenata sa karakteristikom posuđivanja vjerovanja i praksi iz drugih tradicija i sustava vjerovanja. (Levin, 2022, 1) Zanimljiv je i opis New Age kao „religiozni supermarket“. (Norac Kljajo, 2000, 320) Taj opis možemo protumačiti kao sloboda odabira kroz koji se može uzeti ono što nam se sviđa iz neke vjere ili prakse. Na taj način je Manson pomiješao više elemenata različitih postojećih religija i praksi u svom kultu.

Riječ eshatologija dolazi iz grčkog jezika i riječi „eshatos“ koja znači posljednji i riječi „logija“ koja označava nauk, pa je tako eshatologija zapravo znanost o posljednjem. U religijologiji je eshatologija središnji nauk o kraju povijesti, propasti sadašnjeg svijeta ili početku novoga. Apokaliptika je poseban oblik eshatologije. (Vuk, 2021, 2) Eshatologija unutar kršćanstva označava ispunjenje konačnog suda za čovječanstvo. Osim što je eshatologija vezana za propast kao rješenje za svakog čovjeka tako je i vezana za spasenje. (Vuk, 2021, 2) Kasnije ćemo vidjeti kako je Manson to iskoristio unutar svoje sekte.

3. Američka kontra kultura 1960-ih

Kako bi shvatili kontekst i što je zapravo omogućilo nastanak kulta Obitelj Manson, moramo shvatiti kulturu i pokret kojem je taj kult pripadao. Kontra kultura je pojam koji se popularizirao 1960-ih godina primarno u Sjedinjenim Američkim Državama kao oblik studentskih radikala i istomišljenika, koji su formirali nove i do tada neviđene neobične teorije i politike. Zapravo se može reći kako je taj pokret bio kontra tadašnjim vrijednostima i ponašanju u društvu. Glavna karakteristika tog pokreta je bila ideja o apsolutnoj slobodi što se tiče ponašanja i eksperimentalne droge te seksualne slobode. (Turner i ostali, 2006, 90)

Kontra kultura 1960-ih se popularno nazivala „pokret“. Prema Howardu, je generalni pojam koji se odnosi na generalnu orijentaciju iz koje je proizašlo nekoliko shvaćanja. Prema njemu, četiri su glava tipa koja se mogu vidjeti unutar pokreta:

- vizionari
- nakaze i glave
- ponoćni hipiji
- plastični hipiji

(Howard, 1969, 45)

Važno je shvatiti geografski kontekst pokreta. Pokret, iako je bio prisutan širom SAD-a te se čak s vremenom blago proširio na druge kontinente, no glavno središte je imao u San Franciscu, preciznije u kvartu „Haight-Ashbury“.

U tom dijelu San Francisca su hipiji našli svoje mjesto za živo, a prije toga je epicentar kontra kulture 1960-ih bio Greenwood Villageu u New Yorku. Haight-Ashbury je prije pokreta bio kvart u kojem su živjele obitelji više srednje klase, no kako je pokret uzimao maha i doseljavanje, tako su stanovnici iseljavali i iznajmljivali svoje kuće i stanove. (Howard, 1969, 45)

Howard tako smatra kako su vizionari rodili pokret i živjeli pokret. Vizionari su bili ti koji su 1966. i 1967. osmislili alternativu dosadašnjim društvenom sistemu. Novom sistemu je nedostajalo kvalitetne artikulacije, no to je bilo nadomješteno idejom promjena kroz primjer. (Howard, 1969, 45)

Vizionari su ukomponirali svoje ideje kroz svoje ponašanje te su se vodili primjerom i djelima, što je u neku ruku možda i dovelo do većeg broja sljedbenika, budući da za razliku od političara, oni nisu tražili moć, već samo istomišljenike koji će pratiti njihov primjer u stvaranju „boljeg svijeta“. Jedini problem kod takvog provođenja ideja je to što je ostavljeno previše prostora za interpretaciju svakog pojedinca za sebe, što vrlo često može dovesti do pogrešnih shvaćanja. Dio ideologije pokreta je bio život u komuni gdje su svi sve dijelili, drugim riječima: ako netko traži, a ti posjeduješ, podijeli s drugim bez pitanja! (Howard, 1969, 46)

Kao drugi tip hipija se navode nakaze i glave te njih povezujemo s jednom od najpoznatijih karakteristika pokreta, a to je konzumacija droga. Obojica i nakaze i glave povezuje s korištenjem jednom ili više psihodeličnih supstanci. Riječ nakaze ima negativnu konotaciju, a naziva ih tako zato što su kompulzivno koristili droge te zbog korištenja

supstanci, njihovo ponašanje je bilo drugačije, odnosno čudnovato te su vrlo često bili nazivani „acid freak“ i „speed freak“, a čija imena su dobili po drogama koje su najčešće konzumirali. (Howard, 1969, 48)

Glave ili na engleskom *head*, je izraz koji se koristi za pripadnike pokreta koji su „pot heads“ i ime su dobili zbog korištenja marihuane. Droga koja je slijedila nakon marihuane u 1966. i 1967. u Haight-Ashbury je bila LSD i oko nje se stvorio kult korisnika koji su imali svoju zasebnu ideologiju. Konzumenti LSD-a su smatrali kako im halucinacije daju uvid u novu i jednostavniju realnost s kojom bez konzumacije ne bi imali pristup. Osim toga, navodili su kako im LSD dopušta razvoj fuzije sa svim živućim bićima. (Howard, 1969, 49)

Plastični hipiji su mladi ljudi, koji su njihovu specifičnu odjeću nosili kao kostim i pristupili su pokretu iz hira ne shvaćajući zapravo pravo značenje njihove ideologije. Iako nisu bili bitni za ideologiju, oni su imali utjecaj na pokret kroz dizanje cijena zbog sve veće potražnje i kroz korištenje marihuane su doveli do njezinog manjka na ljeto 1968..(Howard, 1969, 50) Većina hipija su bili adolescenti ili osobe u ranim dvadesetima. Za razliku od njih, ponoćni hipiju su bili ljudi u tridesetima, kojima je prilagodba s pokretom bila teška, ali su bili simpatizeri istog.(Howard, 1969, 51)

Sve te različite tipizacije i raznovrsni ljudi su savršeno omogućavali da se niz ljudi koje je društvo odbacilo i koji su bili na rubu zakona, sakriju u takvim komunama bez standardiziranih pravilima i zakona. Jedan takav pojedinac je bio upravo Manson, koji bi po godinama spadao među ponoćne hipije, ali je on te okolnosti iskoristio na drugačiji način od samog simpatiziranja pokreta.

Razdoblje je bilo obilježeno upravo devijantnošću pa je iz tog razloga Manson bio samo jedan od devijantnih pojedinaca u moru devijantnosti. Pokret je bio savršen teren za razvijanje kultova zbog svojih karakteristika života u komunama i manjka autoriteta, koji je mnogim pojedincima nedostajao kao smjernica u takvom stilu života, a posebno pripadnicima skupine plastičnih hipija, koji su zapravo bili izgubljene mlade osobe u potrazi za nečim novim i nekonvencionalnim.

4. Charles Manson prije kulta

Život Charlesa Mansona, koliko god je nakon zločina bio pod povećalom, kao i mnoga pitanja o njegovom odrastanju, i dalje je ostao enigma. Upravo zbog toga su njegove izjave o

vlastitom životu upitne, a glavni razlog tome je što je u svojim intervjuima u kojima govori o djetinjstvu i odgoju, znao govoriti nekoliko različitih i nepovezanih priča o istom događaju.

O Mansonu znamo kako je rođen 1934. godine u Cincinnatiju u saveznoj državi Ohio. Također nam je poznato kako je njegova majka Kathleen Maddox, rodila sa samo šesnaest godina, kao slučaj adolescentne trudnoće te kako je bila samohrana majka. Po nizu navoda se nagađa kako Charles Manson svog biološkog oca Colonele Walkera Scotta nikada nije upoznao. Nakon rođenja njegova majka se udaje za Williama Mansona i Charlesu daje prezime njegovog očuha. Kada je Charles imao samo pet godina, njegova majka i ujak su završili u zatvoru na pet godina zbog pljačke benzinske postaje. Skrb o njemu su preuzeli majčina sestra i njezin muž.(Schauer, 2016, 28) Ovako problematičan i nestabilan život, a još lošiji primjer majke, dao je nagovijestiti problematične adolescentne godine koje su tek bile ispred Charlesa. Nakon što je njegova majka bila puštena iz zatvora kada je imao samo 8 godina, naredno vrijeme je živio s njom. S majkom je živio do svoje dvanaeste godine, kada majka na sudu traži da joj se dijete oduzme na temelju teškoća i nemogućnosti da se brine za njega, a nakon čega Charlesa smještaju u Gibault školu za dječake u Terre Haute u Indiani.(Roy i ostali, 2022, 3)

Njegova majka ga je odbacila i to je ostavilo velik trag na njegov život i psihološko stanje jer je on iz Gibault škole bježao kako bi se vratio majci, no sve je to bilo bezuspješno budući da ga majka očigledno nije htjela i vraćala ga je nazad u instituciju. (Roy i ostali, 2022, 3) Ovo je bilo jedan od prvih velikih psiholoških ožiljaka, a kojih je kroz naredne godine života bilo sve više i više.

Nakon niza bjegoava iz Gibault škole, premješten je u Boys Town u Nebraski. Nije to mnogo promijenilo budući da je Charles izdržao samo četiri dana u novoj instituciji prije nego je pobjegao i započeo život obogaćenim kriminalnim djelima. Bavio se krađama automobila, oružanim pljačkama, a kasnije se počeo baviti i regrutiranjem prostitutki u čemu je zapravo razvijao sposobnosti uglađivanja ljudima koji su mu potrebni. Sa samo trinaest godina je ušao u sustav popravnih domova, ali to je nanijelo novu štetu na njegovu psihu budući da je bio silovan i pretučen. Rezultiralo je to njegovim prebacivanjem u sve sigurnije i strože institucije. Kako je odrastao i bio prebacivan kroz institucije, Charles bi bio taj koji je postao agresor. S devetnaest godina je pušten iz tadašnje institucije, no njegova sloboda nije trajala dugo. Nakon samo godinu i pol je vraćen u zatvor, gdje ostaje do 1967, kada je otpušten. Zanimljivo je bilo koliko se Charles Manson naviknuo na život u zatvor da je zatražio produženje boravka, ali mu je zahtjev bio odbijen.(Roy i ostali, 2022, 3)

Njegovo otpuštanje iz zatvora je bilo vremenski gotovo idealno. Bilo je to razdoblje, kao što smo već navodili ranije, kada je u SAD-u u procvatu novi društveni pokret, koji je savršen da pojedinac poput Mansona prođe neprimijećeno.

5. Obitelj Manson kao kult

Manson nakon otpuštanja odlazi u Kaliforniju gdje traži svoje mjesto unutar pokreta. Manson po dolasku u pokret shvaća kako mora naći nove načine kako da se uklopi i iskoristi situaciju u svoju korist. S obzirom na slobodnu ljubav unutar pokreta nije bilo mjesta za njegove stare aktivnosti poput svodništva. Manson je u Haight-Ashbury, kao i ostali tadašnji stanovnici, živio od besplatne hrane i smještaja koje su mu komune omogućavale, a ujedno ga je to sprječavalo da se vrati kriminalu budući da mu je sve bilo omogućeno besplatno. (Altman, 2015, 44)

Manson je u uličnom propovjedništvu našao svoje mjesto te se tako uklopio i postao jedan od njih u potrazi za mladim ljudima koji će mu se pridružiti. Njegova propovijedanja su se sastojala većinom od pjesama Beatlesa, Biblije, scijentologije i dramaturške prezentacije. U ovom planu Mansonu je problem predstavljala konkurencija drugih propovjednika i činjenica da većina članova pokreta nisu bili u potrazi za jednim liderom pa ih nije uspijevaio zadržati. (Altman, 2015, 44)

Manson je morao ciljati članove pokreta koji su bili izgubljeni adolescenti u bijegu od roditelja i u potrazi za identitetom kojeg im je Manson mogao donekle pružiti. Manson je tim izbuljenim pojedincima pružio neki osjećaj sigurnosti, uspjeha i prihvaćenosti, koji je njima očajnički trebao u novoj okolini u kojoj ni sami nisu znali što rade i što traže.

Prvi takav pojedinac bila je Mary Brunner, koja je boravila s Mansonom kada je on prvi puta stigao u San Francisco. Ona nije bila čvrsti sljedbenik pokreta, no bila je dovoljno posvećena pokretu kako bi mu ponudila besplatan smještaj. Druga trajna sljedbenica od Mansona bila je Lynette Fromme. Djevojka koja je imala kroz svoj život emocionalne probleme, kao i probleme s drogom. Ona se našla u Kaliforniji nakon bijega od kuće zbog svađe s ocem, a u Mansonu je ona vidjela boljeg oca od vlastitog. Manson joj je dao nadimak „Squeaky Fomme“ i Manson ju je koristio kao svojeg lojalnog poručnika. (Altman, 2015, 45)

Već se po Lynette može otprilike vidjeti kakav profil osoba je Manson tražio. Bili su to pojedinci sa slomljenom obiteljskom slikom i problemima iz prošlosti koji su u Mansonu vidjeli spas i vodilju za život. Manson im je omogućio da se osjećaju prihvaćeno i uvjeravao

ih kako je njihova prošlost nevažna. U ovim metodama uvođenja u kult može se vidjeti Mansonovo iskustvo iz dana kada se bavio svodništvom i prostitutkama govorio ono što su željele čuti te je ovo jedna od najranijih faza njegove manipulacije, koje su kroz vrijeme provedeno u kultu postale sve uočljivije i uočljivije.

Manson je koristio svoju karizmu i društvene sposobnosti čitanja ljudi i uvjeravanja kako bi skupio prave pojedince koji su mu bili potrebni. Manson je sve to radio pod krinkom kontra kulture. Tim metodama i nevjerojatnom sposobnošću za adaptaciju je Manson postepeno skupljao sve više i više sljedbenika.

Iako je Mansonu skupljanje sljedbenika bilo zanimljivo i korisno, njegov glavni cilj i dalje bio nešto drugo. Mansonov glavni cilj je bio postati glazbena zvijezda kao Beatlesi koje je idolizirao. Iz tog razloga, sa svojim sljedbenicima se seli iz središta kontra kulture u San Franciscu u središte glazbene industrije Los Angeles. (Altman, 2015, 47)

Los Angeles je bio savršeno mjesto za glazbenike pa tako i za Mansona budući da je bio dovoljno blizu kako bi svoje sljedbenike uvjerio u to da su i dalje dio kontra kulture, a stime je ujedno time i povećao svoju kontrolu nad grupom budući da je kontrolirao s kojim aspektima kontra kulture su zapravo u doticaju, a opet je bio dovoljno blizu središtu glazbene scene i svojim snovima o glazbenoj karijeri. (Altman, 2015, 47).

Manson je svoje ideologije i filozofije propovijedao kroz glazbu i kroz svoje pjesme, koje je sam pisao. Za razliku od drugih glazbenika unutar kontra kulture, koji su imali slične metode i koji su imali vlastite političke, antiratne i društvene ideje, Mansonove pjesme su uglavnom imale za cilj ispunjenje njegovih osobnih ambicija kroz poprilično plitke tematike, koje su u sebi sadržavale neke ideje kontra kulture koje je pokupio u San Franciscu. (Altman, 2015) Upravo je taj neuspjeh u svijetu glazbe i odbijenice koje je dobivao od producenata u Los Angelesu bio jedan od motiva za događaje 1969.

Dinamika unutar kulta je najbolje opisana od jedne od članica kulta, Sadie Atkins. Ona je opisala kontrolu koju je Manson imao nad djevojkama unutar kulta, rekavši kako je Manson kontrolirao sve od odjeće koje su djevojke nosile, pa i način na koji su sređivale kosu. Čak je i najmanja Mansonova sugestija morala biti ispunjena. (Altman, 2015)

Iskorištavanje poznanstava je bilo to koje je Mansonu omogućavalo pronalaženje smještaja u Los Angelesu. Način i vrijeme na koje su Manson i njegovi sljedbenici iskorištavali svoje domaćine niti unutar pokreta ne bi bilo smatrano prihvatljivim. Četvrt Topanga Canyon

u Los Angelesu je bilo često mjesto gdje su Manson i njegovi sljedbenici obitavali zbog otvorenosti i velikodušnosti stanovnika tog dijela Los Angelesa. Topanga Canyon je Mansonu nudio sve što mu je bilo potrebno. (Altman, 2015, 50)

Zbog velikodušnosti nije morao raditi pa je svu svoju energiju mogao posvetiti glazbi i kontroliranju sljedbenika, a ujedno je i struktura četvrti bila savršena za pronalazak novih sljedbenika. U Topanga Canyonu, Manson blago mijenja profil sljedbenika koje vrbuje. (Altman, 2015, 51)

Manson je shvatio da sada mora tražiti mlade ljude koji žele iskusiti kontra kulturu, ali ne posjeduju nikakvu pozadinu što se tiče poznavanja i shvaćanja samog pokreta. (Altman, 2015) Tako je Manson mogao samostalno svoje ideologije prezentirati kao ideologije kontra kulture i jednostavnije manipulirati sljedbenicima. Manson je naišao na problem gotovo isključivo ženske populacije sljedbenika. Žene je mogao šarmirati i napraviti da se osjećaju posebno, a s obzirom na pozadinu u svodništvu, znao je kako se to radi, no na muškarcima iste te metode razumljivo nisu bile toliko učinkovite.

Način inicijacije žena u Obitelj Manson je bio test u kojem je Manson ispitivao mogu li te žene ispuniti, po Mansonu njihovu prirodnu svrhu, a to je zadovoljavanje muškaraca. Upravo u tome je Manson vidio najveći potencijal njegovih sljedbenica. Kroz seksualnost je vidio način da dođe do novih članova, sredstava za život i naposljetku put do glazbene karijere. (Altman, 2015, 51)

Za inicijaciju im je Manson naredio da izvedu oralni seks na njemu, a ako odbiju, odbijen je i njihov pristup kultu. Tako je Manson stekao uvid u to koje žene može kontrolirati, a koje ne može. Ako su bile voljne uraditi kako im je rečeno, on ih je vidio kao potencijalni resurs u budućnosti. (Altman, 2015, 52) Sloboda ljubavi i seks su bile jedne od glavnih ideja kontra kulture koje je Manson iskoristio na ovakav način i uvjerio ih je kako je zapravo taj čin na njemu i ostalima upravo ono o čemu kontra kultura propovijeda. Razlog takvoj manipulaciji jest upravo to neshvaćanje kontra kulture od strane tih novih članica pa je Manson mogao njima interpretirati kontra kulturu kako je on želio. Iskoristio je to Manson kako bi privukao, kako trajne, tako i privremene (koje je iskorištavao za resurse) muške članove. Nakon ponovnih neuspješnih napora kako bi ušao u glazbenu industriju, koristeći žene kako bi se približio velikim imenima i producentima, Manson pronalazi novo sjedište. (Altman, 2015, 52)

Odabrao je poprilično izolirani Spahn Ranch malo izvan Los Angelesa, gdje je osmislio novi plan za ispunjenje svojih snova, ali ovoga puta kroz osvetu. Način na koji je Manson

uvjerio vlasnika ranča, Georgea Spahna, je naravno uključivao seks s članicom Obitelji Manson. U tom razdoblju kult je brojio otprilike osamnaest najvjernijih članova nad kojima je Manson imao potpunu kontrolu. (Altman, 2015)

Obitelj Manson je imala još jedno veliko obilježje kontra kulture, a to je korištenje psihodeličnih droga, a posebno LSD-a. Manson je kao i ranije navedeni istomišljenici, koji su imali svoju ideologiju, prisvojio mišljenje kako LSD zapravo pomaže ljudima na spiritualnoj razini. Naravno, droga je pomogla Mansonu da kontrolira svoj kult kroz lakše pranje mozga i kontrolu kroz eventualnu ovisnost. Seanse koje je Manson provodio unutar svojeg kulta su zapravo bile vezane uz LSD i njegovu glazbu. Članovi kulta bi sjeli u krug, uzeli drogu te bi Manson u sredini kruga svirao i time bi se članovi povezivali na spiritualnoj razini. (Altman, 2015, 55) Tako bi tijekom halucinacija njegova propovijedanja bila posebno učinkovita. Manson je White Album od Beatlesa ostalim članovima kulta predstavio kao album prepun poruka, koje su njima poslane, kako bi Obitelj utjecala na budućnost i ispravila ju. Fenomen koji je spominjao nazvao ga je „Helter Skelter“. (Altman, 2015, 56)

Pod tim pojmom je vidio rat između rasa iz kojeg Obitelj Manson i Beatlesi izlaze kao pobjednici i lideri nove bijele ere. Kako bi to sve bilo još vjerodostojnije, potkrijepio je te svoje teorije dijelovima Biblije, opisujući apokalipsu i kako potlačeni ustaju. Manson je opisivao kako se afro-amerikanci dižu protiv bijelaca, ubijaju ih, porobljuju i vladaju svijetom. Prema Mansonu, jedina osoba koja ih može zaustaviti je bila upravo Obitelj. (Altman, 2015, 57) Manson je tako crnce u SAD-u napravio glavnim neprijateljima kulta i ujedno taj izmišljeni rat iskoristio kako bi obučavao članove kulta za ono što je slijedilo i što je planirao.

U ovoj fazi kulta Manson je imao psihičkih problema, a kasnije mu je i dijagnosticirana šizofrenija i paranoidni poremećaj ličnosti koji su utjecali na njegovu percepciju stvarnosti na svakodnevnoj bazi. (Roy i ostali, 2022, 5) Upravo to je i uvelike utjecalo na događaje koji su slijedili.

6. Zločini Obitelji Manson

Zločini Obitelji Manson počinju pod okriljem pripreme za Helter Skelter. Počinju s provalama bez krađa pa kasnije napreduju u provale s krađama. Nakon toga, zločini koje čini Obitelj Manson postaju sve zlokobniji. Kulminirale su se te pripreme naređenjem Mansona za

premlaćivanje prijatelja kulta Gary Hinmana, koje je Manson ipak odlučio pretvoriti u ubojstvo s kojim je planirao započeti rasni rat koji je nagovještavao otprije. (Altman, 2015, 58)

Ubojici i članu kulta, Bobbyju Beausoleilu, naredio je da mjesto zločina izgleda kao da je ubojstvo počinjeno od strane „Crnih Pantera“ (crnačka politička organizacija). Učinio je to tako da je na zid napisao riječ „PIGGIES“ i ostavio šapu koja je bila znak Pantera. Manson je očekivao da će ovo ubojstvo pokrenuti rat koji je iščekivao, no to se nije desilo zbog amaterizma Beausoleila koji je ostavio otiske prstiju na mjestu zločina te je nakon samo dva tjedan bio uhićen. Bilo je to teško razdoblje za Mansona jer nije imao potpuno povjerenje u Beauseleila, a plan koji je imao na umu je propao. (Altman, 2015, 58)

Crne pantere se nisu povezivale s ovim ubojstvima, a Manson je shvatio da njegova iduća akcija mora biti nešto veliko što će privući pažnju cijeloga svijeta. (Altman, 2015, 59)

Novi plan je pokrenut 8. kolovoza 1969. godine. kada je Manson na Spahn ranču skupio tri članice svog kulta: Susan Atkins, Patriciju Krenwinkel i Lindu Kasabian i naredio im da uzmu dodatnu odjeću, nož i vozačku dozvolu. Četvrti član kulta, Charles „Tex“ Watson, bio je zadužen za razradu detalja plana s Mansonom. Nakon toga su svih četvero ušli u stari Ford i uputili se na mjesto zločina. Jedina osoba koja je znala koja je misija bio je Tex, dok ostale tri djevojke nisu znale ni mjesto ni što se sprema. Malo nakon ponoći došli su do rezidencije u Bel Airu na adresi „10050 Cielo Drive“, koja je pripadala glumici Sharon Tate. Bila je to kuća u kojoj je Sharon Tate živjela s mužem Romanom Polanskim, koji je tada bio u Londonu na snimanju filma. Umjesto njega, u njihovoj kući su tada boravili Abigail Folger i njezin partner Voytek Frykowski te prijatelj od Tateovih Jay Sebring. (Linder, 2007, 2)

Nakon što je Watson izrezao telefonske kablove od kuće, njih četvero je preskočilo ogradu na dnu posjeda. Prva žrtva je bio osamnaestogodišnji Steven Parent koji se našao na krivom mjestu u krivo vrijeme sa svojim automobilom te je ubijen s četiri ispaljena hica u glavu od Watsona. Kasabian je imala dužnost čuvati automobil, dok su ostalo troje ušli u kuću Tateovih. Ukupno su četiri žrtve ubijene s nevjerojatnih 102 uboda. Sharon Tate je ubijena posljednja od Watsona dok ju je Atkins držala kako ne bi mogla pobjeći. Atkins je s Tateovom krvlju na zid napisala riječ „PIG“. Iduće jutro tijelo je pronašla sluškinja. Policija je Folgerovo i Frykowskijevo tijelo pronašla na travnjaku rezidencije. U kući blizu kauča u dnevnoj sobi pronašli su preostala dva tijela, tijelo Sharon Tate i tijelo Jay Sebringa, koje je oko vrata ima uže i preko glave krvavi ručnik. (Linder, 2007, 3)

Manson nije bio zadovoljan odrađenim zadatkom pa je odlučio na drugu misiju Heltera Skeltera iduće noći i sam prisustvovati kako bi mogao utvrditi da će sve proći po planu. Uz njega i četvero članova koji su sudjelovali na ubojstvima Tate, uzeo je još Clema Tuftsa i Leslie Van Houten. Manson ovoga puta nije imao čvrsti plan u kojem je znao tko je žrtva, već se noć prije ubojstva vozio po Los Angelesu u potrazi za potencijalnim žrtvama. Na kraju se odlučio za kuću Lena i Rosemary LaBianca. Manson je odabrao Watsona, Krenwinkela i Van Houten za ubojstvo. Ubojstva su bila izvršena gotovo isto kao i prvu noć, nožem. Policija je došla na mjesto zločina i pronašla Lena LaBianca s nožem zabijenim u grlo, s još dvanaest ubodnih rana, sedam rana od vilice i riječ „WAR“ urezano na njegov trbuh. Rosemary je imala niz ubodnih rana u predjelu prsa i vrata. (Linder, 2007, 3)

Obitelj je ostavila sad već svoj prepoznatljiv potpis na zidovima kuće, gdje su s krvlju napisali „DEATH TO PIGS“ i „RISE“, dok su na frižider krvlju napisali „HELTER SKELTER“. (Linder, 2007, 3)

Obitelj Manson je osim Tate-LaBianca ubojstva, imala u planu i ostala. Jedna članica kulta je izjavila kako je Obitelj imala popis poznatih osoba koje je čekala ista sudbina kao i Sharon Tate. Na sreću, unutar samo nekoliko mjeseca se policiji sve poklopilo i uspjeli su sve sudionike ubojstva zatvoriti prije nego li su učinili nešto još gore. Suđenje je počelo 24. srpnja 1970. godine. (Linder, 2007, 5)

Naravno, suđenje je zauzimalo veliki medijski prostor zbog kulturnog značaja ubojstva i činjenice da je Manson postao nepredvidljiv i kao osoba intrigirao javnost. Manson, iako osobno nije počinio niti jedno ubojstvo, je tijekom suđenja bio proglašen najopasnijim čovjekom na svijetu.

Suđenje je zaključeno 1972. godine i svi osuđeni su dobili doživotne kazne zbog činjenice da je 1972. smrtna kazna u Kaliforniji postala protuustavna. (Linder, 2007)

7. Zaključak

Obitelj Manson je specifičan primjer zloglasnog kulta i upravo ono što i riječ kult u očima šire javnosti stvara strah. Nakon detaljnog prikaza o kakvim se zločinima radilo, lakše je shvatiti perspektivu javnosti prema kultovima. Nije to bio jedini takav zloban i maliciozan kult.

Svi Masonovi problemi zapravo kreću od njegovog straha od odbijanja, koji su u srži bili prouzročeni njegovom majkom koja ga je odbacila i posljedično tome je stvarala veliku mržnju kod njega prema ljudima koji su ga odbijali.

Okidač za ubojstva i za sve zlobnije Mansonove namjere je bilo odbacivanje Mansonove glazbene karijere od strane Hollywooda i producenata i glazbenika. Nakon toga vidimo i naglu promjenu narativa kod Mansona čija propovijedanja nakon toga postaju morbidna i apokaliptična. Manson je vjerojatno taj kraj bilo kakvih nada za glazbenom karijerom vidio kao kraj tog „miroljubivog“ perioda života na slobodi i okrenuo se radikalnijim sredstvima.

Kod Obitelji Manson je specifičan utjecaj glazbe i pogrešna interpretacije pjesme Beatlesa Helter Skelter, koju je Manson iskoristio kao motiv za zločine. Mnogo je teorija oko toga koji je zapravo bio glavni motiv za ubojstvo, od Helter Skeltera do droga, no smatram kako je to bila kombinacija svega.

Ovisnost o drogama, s naglaskom na LSD, bio je dodatan segment koji je pripomogao ne samo manipulaciji članova, nego vjerojatno i samom izvršenju zločina. Sam pokret je Mansonu omogućio sve što mu je trebalo, a to je skrivanje u masi ljudi i skupljanje vjernih sljedbenika koji su bili u potrazi za novim početkom, novim roditeljima i „slobodnijim“ autoritetom. Bili su to izgubljeni mladi ljudi koji su tražili prihvaćenost u društvu i pronašli su ju kod Mansona koji je znao kako pridobiti takve pojedince. Iako im je Manson obećavao i propovijedao slobodu, u stvarnosti je situacija bila drugačija. Manson je imao potpunu kontrolu nad tim mladim pojedincima.

Moguće je zapravo da su to bili mladi pojedinci koji su pobjegli od previše strogih roditelja, ali su toliko bili naviknuti na strogoću i da budu vođeni da su se radi toga osjećali potpuno izgubljeni i ovo što im je Manson radio je bilo upravo ono što su tražili u kontra kulturi, a to je čvrst autoritet i kontrola. Slično kako je Manson nakon puštanja iz zatvora predao zahtjev za ostanak u ustanovi. Sve je to omogućilo Mansonu osvetu. Mladi ljudi voljni slušanja i vođenja, droga za opuštanje i lakše uvjeravanje sljedbenika i naposljetku izmišljeni zajednički neprijatelj kao razlog za napade.

Ubojstva su bila čin iz osвете društvu koje ga je odbacilo. Manson je sve u životu mogao dobiti na karizmu, šarm, društvenu inteligenciju i adaptaciju, no zatvoru i smrti nije mogao pobjeći. Sam sebe je kroz zatvorske intervjuje vidio kao boga i kao vruga bića iznad svega na zemlji, te iznad i ispod nje. Njegovi sljedbenici nakon ubojstva nisu pokazivali savjest, već su

te svoje čino ve u neku ruku i ponosno slavili. Sve je to bilo ugrađeno u njih kroz manipulaciju i seanse koje su držali unutar kulta.

Manson je unutar kulta koristio neke svoje osobne stavove kao činjenice, ali ih je kombinirao sa vjеровanjima i različitim konceptima. Manson je izmiješao New age, kršćanstvo, društvene ciljeve i sredstva Hippiе pokreta i na posljetku eshatologiju kako bi na kraju dobio svoje sredstvo za kontrolu drugih i opravdavanje vlastitih metoda. Helter Skelter je bio sredstvo kojim je Manson svoje rasističke stavove urodio i svojim pratiocima i crnce u SAD-u napravio neprijateljima kulta.

Smatram da je ovaj kult primjer nečega što se teško može ponoviti. Mansonu se sve poklopilo, od vještina koje je stekao ranije u životu kroz svodništvo i manipulaciju ženama do društvenog pokreta koji ga je dočekao po izlasku iz zatvora. Pokret koji je bio savršeno lovište za sljedbenike. Manson se tada kao bivši zatvorenik nije morao reintegrirati u društvo i zarađivati za život i nije morao riskirati ponovni zatvor kroz kriminal jer mu je sve bilo besplatno unutar pokreta. Mogao je živjeti upravo onako kako je pokret zagovarao – potpuno slobodno.

- Altman, R. (2015). *Sympathy for the Devil: Charles Manson's Exploitation of California's 1960s Counter-Culture*. <https://api.semanticscholar.org/CorpusID:160837248>
- Campbell, B. (1978). A Typology of Cults. *Sociology of Religion*, 39(3), 228–240. <https://doi.org/10.2307/3710443>
- Howard, J. R. (1969). The Flowering of the Hippie Movement. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 382(1), 43–55. <https://doi.org/10.1177/000271626938200106>
- Levin, J. (2022). New Age Healing: Origins, Definitions, and Implications for Religion and Medicine. *Religions*, 13(9), 777. <https://doi.org/10.3390/rel13090777>
- Linder, D. (2007). The Charles Manson (Tate-Labianca Murder) Trial. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1029399>
- Norac Kljajo, B. (2000). Što je New Age? *Služba Božja*, 40(4), 315–332.
- Pfautz, H. W. (1955). The Sociology of Secularization: Religious Groups. *American Journal of Sociology*, 61(2), 121–128. <http://www.jstor.org/stable/2771726>
- Roy, T. A., Mihura, J. L., Friedman, A. F., Nichols, D. E., & Meloy, J. R. (2022). The last psychological evaluation of Charles Manson: Implications for personality, psychopathology, and ideology. *Journal of Threat Assessment and Management*. <https://doi.org/10.1037/tam0000197>
- Schauer, P. (2016). *The People Behind Cult Murders*. Enslow Publishing. <https://books.google.hr/books?id=HgliDwAAQBAJ>
- Tommerville, C. J. (1998). Secular society/religious population : Our tacit rules for using the term „secularization“. *Journal for the Scientific Study of Religion*, 37, 249–253. <https://api.semanticscholar.org/CorpusID:145779705>
- Turner, B., Abercrombie, N., & Hill, E. (2006). *The Penguin Dictionary of Sociology* (5th izd.). Penguin Books.
- Vuk, D. (2021). *Promišljanje o eshatologiji prema objavi i kršćanskoj tradiciji (Diplomski rad)*.